

Nr 28.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag angående tillägg till § 27 mom. 4 värnpliktslagen den 17 september 1914; given Stockholms slott den 25 oktober 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

angående tillägg till § 27 mom. 4 värnpliktslagen den 17 september 1914.

Härigenom förordnas, att till § 27 mom. 4 värnpliktslagen den 17 september 1914 skall fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Där sådant med hänsyn till utbruten farsot eller andra utomordentliga förhållanden prövas vara av nöden, äger Konungen förordna, att tjänstgöring skall taga sin början eller återstående del därav fullgöras å senare tid än i mom. 1, 2 eller 3 föreskrives.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25
oktober 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och sjöförsvarsde-
partementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet
Nilson följande:

»Uti § 27 mom. 1, 2 och 3 värnpliktslagen äro bestämmelser med-
delade rörande de värnpliktigas tjänstgöringsskyldighet i beväringen
under fredstid. Dessa bestämmelser avse icke blott värnpliktstjänst-
göringens längd och fördelning på olika vapenövningar — första tjänst-
göring, repetitionsövningar, reservtruppövning — utan även tiden
för fullgörandet av ifrågavarande tjänstgöring så tillvida, att de sär-
skilda vapenövningarna bestämts skola taga sin början respektive full-
göras under visst år, räknat från och med det år, vederbörande värn-
pliktig undergått inskrivning. Med iakttagande härav äger Kungl. Maj:t
bestämma tidpunkten för inryckning till de olika vapenövningarna.

Från de i värnpliktslagen sålunda meddelade föreskrifterna rörande
tiden för tjänstgöringens fullgörande kan i administrativ väg beviljas

dispens i så måtto, att enskild värnpliktig, på därom gjord framställning, kan under vissa i värnpliktslagen närmare angivna förutsättningar erhålla uppskov med eller hemförlovas från honom åliggande tjänstgöring, vilket innebär ett medgivande för honom att först nästföljande år fullgöra ifrågavarande tjänstgöring respektive återstående del därav. En avvikelse från förut omförmälda föreskrifter i vidare omfattning än nu nämnts kan däremot, med värnpliktslagens nuvarande avfattning, icke äga rum.

Som bekant har landet under den sistförflutna tiden varit hemsökt av en epidemisk sjukdom, den s. k. spanska sjukan, vilken under höstens lopp vunnit allt större utbredning och antagit en allt allvarigare karaktär. Med anledning härav och särskilt med hänsyn till de talrika fall av ifrågavarande sjukdom, som inträffat vid truppförbanden, har det befunnits nödigt att ändra de fastställda tiderna för inryckning till höstens vapenövningar. Där så författningsenligt kunnat ske, har sålunda förordnats om uppskov med övningarna till år 1919. Beträffande första tjänstgöringen och repetitionsövningarna har däremot på grund av värnpliktslagens bestämmelser ett dylikt uppskov icke kunnat ske. Första tjänstgöringen, vilken skolat taga sin början omkring den 1 november, har sålunda endast kunnat uppskjutas till senare tidpunkt under innevarande år, som framdeles kommer att bestämmas. Beträffande repetitionsövningarna, som av flera skäl icke kunde uppskjutas, ordnades saken så, att Kungl. Maj:t, med anledning av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses därom gjorda framställning, medgav, att vederbörande arméfördelningschefer och kommandanten i Boden finge, enligt de närmare bestämmelser, som meddelades i kommandoväg och av sjukvårdsstyrelsen, bevilja under årets repetitions-(regements-)övningar tjänstgöringsskyldig personal tjänstledighet intill slutet av sagda övningar.

Med hänsyn därtill att förenämnda epidemi ännu icke visat någon påtaglig återgång och då det även ur militär synpunkt möter stora svårigheter för utbildningens ordnande, därest första tjänstgöringen skulle taga sin början senare än omkring den 1 december, kan en förlängning in på år 1919 av det beslutade uppskovet med nämnda tjänstgöring visa sig vara av omständigheterna påkallad. Då emellertid, såsom förut nämnts, värnpliktslagen lägger hinder i vägen för ett dylikt uppskofs meddelande, torde medgivande härtill böra inhämtas av den inom kort sammanträdande urtima riksdagen. I betraktande därav, att framdeles likartade situationer kunna inträda vid en tidpunkt, då riksdagen icke är samlad, synes ifrågavarande medgivande böra utvidgas till ett mera allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att, där sådant med hänsyn till

utbruten farsot eller andra utomordentliga förhållanden prövas vara av nöden, förordna, att värnpliktstjänstgöring skall taga sin början eller återstående del därav fullgöras å senare tid än i § 27 mom. 1, 2 eller 3 värnpliktslagen föreskrives.

Därest med tillämpning av nu angivna bestämmelse uppskov med första tjänstgöringen till ett följande år meddelas, kan det, med hänsyn till svårigheterna att låta beväringsskolor och repetitionsövningar samtidigt pågå, bliva önskvärt, att den i lagen stadgade tiden för första tjänstgöringen med erforderligt antal dagar avkortas. Då emellertid tillfälle alltid finnes att till riksdagens prövning hänskjuta sådan fråga, torde något stadgande om befogenhet för Kungl. Maj:t att härutinnan besluta icke i detta sammanhang vara erforderligt.

Den nya bestämmelsen torde lämpligen bära erhålla formen av ett tillägg till § 27 mom. 4 värnpliktslagen».

Departementschefen uppläste härefter ett i enlighet med vad sålunda anförts inom departementet upprättat »Förslag till lag angående tillägg till § 27 mom. 4 värnpliktslagen den 17 september 1914» samt hemställde, att samma förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Lindman.